

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-ovo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 5.

V Ljubljani, 1. marcija 1884. l.

XXIV. leto.

Učitelj naj ne bode samo učitelj, ampak tudi vzgojitelj.

Vzgoja človekova nam dela pogosto velike težave in britkosti. Temu se pa ni čuditi; saj se tudi naj spretnejšim vzgojiteljem ni nikdar bolje godilo. Konfucij, slavni vzgojitelj starega veka, je rekel na zadnjo uro: „Ni se mi posrečilo“. Tudi danes ne pade vsaki nauk na plodovita tla; a kljubu temu ne smemo obupati, temveč delati vztrajno za vzvišeno stvar, za katero nas je odločil modri stvarnik. Neka bojazen res prešine vzgojitelja, če resno misli na težavno delo, katero mu je naloženo. Gotovo pa je, če hočemo kaj dobrega sadú imeti, moramo temeljito vzgojevati, a ne površno ravnati. Vzgojitelj v šoli mora se združevati z domačo hišo in svojega gojenca pred vsem dobro poznati.

Če v družini ne vlada in ne vzgoja razum, potem gotovo ne dospemo do razumne vkupnosti. S samo pametjo brez razuma ne moremo doseči pravega soglasja. Zarad tega bi ne smel ustanovljati družine nihče, kdor ni razumen. To je pravi pomen naredbe, katera ukazuje, da se smejo le samostalni ljudje možiti in ženiti. Prava samostalnost pa ni samo financijelna neodvisnost, tudi ne zdravje, ampak razum, to je, da ima človek resno in trdno voljo, človeka vzgojevati. Opazujmo družino, v kateri ne vlada in ne vzgoja razum, vendar pa pamet. Gospodar in gospodinja sta pametna in imata tudi trdno voljo, pametno vzgojevati svoje otroke. Bog jima je dal dvoje otrok, sinka in hčerko. Obadva kažeta, da ne bodeta neumna. Stariši, sevéda, jih vedno takó vzgojajo, kakor sami ravnajo. Dečku vedno pridigujejo: „ti moreš postati dober gospodar“, in deklici pa: „ti moreš biti dobra gospodinja“. To so res lepe besede, pa zeló pomenljive; kajti kmalo se prikažejo v obeh dveh nevarne korenike sebičnosti in samogoltnosti. Otroka postaneta najpoprej drug proti drugemu nezaupljiva in na zadnje pa tudi še celó do starišev. Deček pričnè premišljevatí in računiti, koliko stane hrana in obleka njegove sestre in koliko bode on zató manj premoženja imel. Ravno takó misli pa sestra o bratu. Ona misli na doto. Obadva pa mislita o stariših, če ni to ali ono nepotrebno pri hiši, ter računita, koliko bi utegnila radi te ali one stvari lahko več dote imeti. Na zvonaj pa delujejo vsi štirje vkupno, ter uporabljajo druge ljudi kot sredstva, da se njihovo premoženje vekša, ali po domače rečeno: vsi štirje vkupno ljudi odirajo. Človeka stresa mrz, če pomisli, da bi moral dalj časa v taki družini bivati. Govori se vedno o pridobitvi denarja, o štedljivosti, o kupčiji, o dedščini i. t. d. Manj razumne ljudi hvalijo, a druge grajajo. Čim bolje se jim mošnje z denarjem polnijo, tem boljše se jim pa srce krči. Čim boljše se pamet bistri, tem boljše se pa razum, kolikor

ga še imajo, izpodriva, in ona vez, katera veže družino k edinosti, je vedno tanjša — da se nazadnje utrga.

Ako se sin oženi s ženo njemu enakih misli, potem se ponavlja stara pesem. Ako vzame ženo, katera ima razum in občutno srce, pa manj bistro pamet, kakor on, potem postane ona prava mučenka njenega srca in razuma. Če pa vzame on kako nespametno ženo — kar se prav lahko zgodi, če ima denar — potem postane ona prava sužnja. Lahko si mislimo, kako taki stariši otroke vzgojajo.

Kaj se bode pa zgodilo s hčerjo omenjene družine? Ako vzame razumnega in pametnega moža, bode skušal on njo tudi razumno narediti, pa ne bode se mu posrečilo. Sebičnost je že pregloboko pognala svoje korenike. Zložnost se večkrat moti in pri vzgoji otrok ima on velike težave. Kmaló je on največji trpin in borivec.

Ako pa vzame hči moža njej enakih misli, no potem se ponavlja življenje očetove hiše, k čemur se še večkrat pridruži, da družini druga proti drugi postanete mrzli in nezaupljivi.

Ako pa vzame dekle nerazumnega, neumnega in zraven še slabotnega moža, potem postane on brez dvombe suženj — škrpeteljček — svoje žene.

Kakšna je potem vzgoja otrok, se lahko vidi. — Na materino ljubezen tudi ne smemo dosti računati. Ta je tudi le sama sebičnost. Mati hoče v otrocih sama sebe videti. Ona vedno deluje na to, da imajo otroci iste lastnosti, kakoršne ima ona.

Taka družina ne zmanjšuje splošnih bolesi prav nič, ampak jih še celó povekša. V družini mora torej razum vladati in vzgojevati. Če pa v družini razuma manjka, naj šola na otroke razumno vpliva, ter naj si prizadeva, da v družini primanjkljivi razum nadomesti. Ljudski učitelj naj v takih slučajih pokaže, da ni le učitelj, ampak tudi vzgojitelj.

J. Dimnik.

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

25.

„Dni mojih lepša polovica knalo,
Mladosti léta, knalo ste minúle!“
Proširen.

Nečem razpravljati dalje onih tako imenovanih skrivnih grehov. Omenim le še enkrat, da so dandanes močno razširjeni ne le mej dečki, ampak tudi mej deklicami. Pazite stariši tedaj na svoje otroke vestno; bodite jim angelji varhi; in ako zapazite kaj naopačnega, posvetujte se s kom pametnejšim, ter skušajte potem z vsemi svojimi močmi odpraviti to hudo spačenost.

Dalje bi vam svetoval, da tudi pazite, da se otroci vendar enkrat začno pametnejše igrati, kakor se igrajo zdaj. — Odpusti mi, dragi bralec, ako zapustim za kratek čas svoj predmet o ženski vzgoji, ter izpregovorim nekoliko od svoje lastne mladosti, o igran in zabavah in o tovariših. Bojim se, da sem bil jaz in moji vrstniki zadnji, ki smo se še igrali, kakor se spodobi dečkom. Res je, da smo dostikrat malo preveč zdvijali, ali komu je škodilo to? Nam ne, kajti igre so nam okrepčale naše telo. In drugim ljudem tudi ni škodilo, kajti imeli smo dosti opraviti sami s seboj, zato nismo delali odraščencem preveč preglavice. Zagotovim vas, da so se odraščenci celó premnogokrat kaj dobro zabavali pri naših igran.

Ne umem, kako je to, da takó propadajo igre pri mladini. Igre, koje smo igrali mi, učili so nas stareji dečki, in mi smo učili zopet mlajše. Bog zna, v katerem stoletju je živel oni vrli dečko, ki jih je izumil. Škoda, da nam zgodovina ne pové njegovega